

θύρα ακολουθώντας τους τούς φέρνει η Ροδόπη. Ὁδηγημα έντατικὰ δραματικὸ θὰ θέλαμε μόνο πρὸς ἄσπρη, πρὸς δύνατὰ καὶ σύμφωνα νάσαν τὰ λόγια πού σύγχρονα τοὺς ἴδου. Ἀγκαλιασμένοι ὁ Δημοχάρης καὶ ἡ Κρινὼ μπαίνουν στὸ παλάτι καὶ βαρεῖα πίσω τους κλείνει τὰ θυροφύλλα θριαμβευτικὰ χαμογελώντας. Μὰ ἀμέσως ἐπειτὰ «τρέμοντας, λυωμένη, κάθεται ἀθελὰ καὶ ρίχνοντας τοὺς ἀγκῶνες στὰ γόνατα καὶ τὴν κεφαλὴ στὰ χέρια ξεσπᾷ μ' ἓνα βαρύνκαρδο "Ἀχ!". Καὶ δῶ θὰ ἔπρεπε ἀσυζήτητα νὰ τελείωνε τὸ δεύτερο ἐπεισόδιο κρατώντας μόνο γιὰ τέλος τὸ σπαρταχτικὸ στίχο: «Ὁρες! τί ἄργά περνάτε». «Ἀποσταμένη πέφτει στὰ σκαλοπάτια».

Δὲν ἔπρεπε τίποτε ἄλλο νὰ εἶχε προσθέσει ὁ Ποιητής. Ὁλὴ ἡ ἐξέλιξη, ὅλη ἡ φρίκη τῶρα στὴν καρδίᾳ τῆς Βασιλοπούλας ζωγραφίστηκε. Καὶ φτάνει. Ἄν ὁ Λαέρτης ἀπὸ ἀγάπη περισσότερο ἀκόμα περπατῆσε τὸ λόγο του, ἐλευθερώνοντας τὸν Αἴμο, ἂν ἔρχονται μαζί νὰ σώσουν τὴν Ροδόπη καὶ τοὺς γελᾷ μὲ τὴν χαρὰ ὅτι ἐκείνη δὲν εἶναι μὲ τὸ Βασιλιά καὶ πῶς; σὲ παγίδα τὸν παρέσυρε γιὰ νὰ νικήσουν, χωρὶς νὰ ὁμολογήσει στὸν ἀδελφὸ τῆς ποιά εἶναι ἡ κοπέλλα πού θυσιάσε—τὴν ἀδικηστικὴν τῆς γιὰ τὴν ἀγάπη του τὴν ξέρουμε—ἂν ὁ Αἴμος μ' ἀπεριόριστῃ εὐγνωμοσύνην τὴν θαμάζει, δὲν ἐνδιαφέρει, ἀφοῦ ἡ δράση δὲν προχωρεῖ, ἀφοῦ στοὺς χαρακτήρες πιά τίποτε δὲν προσθέτει ὁ Ποιητής. Ἡ ἀπάτη εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὸν ἀντίχτυπο πού θὰ ἔχει, μὰ μποροῦσε νὰ ἐξαρθεῖ μὲ λίγες φράσεις στὸ τρίτο μέρος. Λόγια λένε μόνο, πολλά, γνωστὰ ἀπὸ πρὶν, κάποτε μάλιστα κοινότυπα ἀτκήμα: «Ἄτιμος πού δὲν ἀλλάζω θήκη στὸ σπαθί μου μὲ τὸ κορμί σου τὸ ἄξερνο».

Περνοῦνε ἄργά οἱ ὥρες. «Τώρα τὸ φεγγάρι γέρνει πρὸς τὴ δύση καὶ ὁ ἴσκιος τῶν κυπαρισσιῶν ἀπλώνεται ἀπάνω στὸ προστώλιο. Γλυκοχαράζει. Ἀργοσαλεύουνε τὰ φύλλα καὶ κυρτίζει πεσμένη στὰ σκαλοπάτια ἡ πρᾶσινοφόρα Ροδόπη μὲ προσκέφαλο τ' ἀριστερὸ τῆς χέρι». Ἡ διάθεση μετὰ τὸν ὑποδλητικὸ τελευταῖο στίχο τῆς πρὶν πράξης, σ' ἀναμονὴ τραγικῆς ἐξέλιξης, ἓνα «ἐμβόλιμο» ἐπιζητεῖ σύμφωνα μουσικῶς... Προβαίνουνε δειλές οἱ κοπέλλες. Ἡ Ροδόπη τίς ἔχει διώξει, ἐλευτέρες τίς κήρυξε καὶ τρέμουνε τὴν ἀνεξαρτησία. Δὲν εἶναι πλασμένες γιὰ τὸ ἐλεύτερο πού γεμάτο φοδέρεις τὸ βλέπουνε. Σὲ μακρυνὸ ἀντίλαλο ἀκούμε καὶ κάποιον λόγο τοῦ Nietzsche: «Bist Du ein Solcher, der einem Joche entrinnen durfte?» Ὅμως περιττὴ γιὰ τὴν ἐνότη εἶναι αὐτὴ ἡ ἀγωνία; θὰ θέλαμε ὁ Ποιητὴς σὲ κάποιον ἄλλο παράπονο νὰ εἶχε ἐπιμένει. Ἀδιάφορο ἂν τίς ἔδωξε ἡ κυρὰ του γιὰ τὴν θύμωσιν τόσο πολὺ; Εἶναι λοιπὸν τέτοιο κρῖμα ν' ἀγαπήσει κανεὶς τὴ Ζωή; Κ' ἡ Νύκτις κοντὰ στὴ σπαρταχμένη Βασιλοπούλα θὰ τόνιζε τὸν ὕμνο τῆς χαρᾶς, τὸν ἴδρονικὸ τὸν ὕμνο.

Κ' ἔρχοντα ἀναγνωρίζουν τὴ Ροδόπη στὴ γυναίκα τὴ ντυμένη σὰ σκλάβια καὶ πού ἀποσταμένη φρίνεται μὲ κάτω ἀπὸ τὰ κλεισμένα βλέφαρά της τὰ ἴχνη πῶς ἐκλαψε. Τρομαγμένες ἀποτραδιούονται. Μόνη ἡ Μαντῶ μὲ μιὰ ματιὰ νοιώθοντας τὴν ἄγρια πράξη πού συντελέστηκε, μὲ τὴν περήφανη νύση τῆς ὑπεροχῆς της τῶρα, πλησιάζει καὶ τὴν ζυπνᾷ. Μὲ τίς πρώτες της λέξεις, πού σχεδὸν σὰν παραλήρημα ἀκόμα ἀντηχοῦν, δείχνει ἡ Ροδόπη τὴν ψυχικὴν ταραχὴ της. Ὁ νετρα πικρὰ εἶδε... τρέμει ὁμως μήπως ἀνοίξει ἡ πύλη, κ' ἔφυγε κανένας... Δὲν ποιεῖ γιὰ τὴν κοπέλλα... δὲν ξέρει τί εἶναι μετανόηση... ὁμως κάτι τὴ σφίγγει... ὄχι... Λόγια τρελλὰ λέει... γιὰ τὴ

νίκη της. «Ναί, θέλω νὰ χορέψω ἀπὸ τὴν χαρὰ μου! χὰ, χὰ! Βλέπεις, γελῶ!» Κ' ἐξκολοῦται μὲ τὸν ἴδιον ἐνθουσιασμὸν σὰ μεθυσμένη ἀπὸ τὸ θρίαμβο.

«Καὶ τί ἄλλο

μποροῦσε αὐτὴ νὰ ζηλέψει στὸν κόσμον...

... τέτοιος πού εἶναι, χάρισμά της»

Μὰ ἡ Μαντῶ πάλι ξέρει.

... Τί συγὰ τὰ χεῖλια

κατηγοροῦν ὅ,τι ἡ καρδιά ζηλεύει».

Κ' ἐπιμένει ἐπιτηδες πλῆρη γιὰτὶ περιφρονεῖ καὶ μισεῖ τὴ Ροδόπη. Ἴσως, — κ' εἶναι αὐτὸ μιὰ ἀπὸ τίς πρὸς ἄσπρη καὶ συγκινητικὰς ἰδέας τοῦ Ποιητῆ— Ἴσως, ποῖός ξέρει, νάσαι κόρη της ἡ Κρινὼ.

— «Κ' εἶν' ὁμορφος ὁ Ρήγας, δὲν τὸν εἶδες;

«Καλὰ τὸ λὲς χαρὰ στὴν πού ἔχει νοιώσει

τὴ γλύκα τοῦ φιλοῦ του».

Ὡ! πῶς ὁμολογεῖ ἡ φωνὴ πού ἀδύναμη νὰ τὴ συγκρατήσῃ ξεφεύγει στὴ Ροδόπη «Δὲν ἀντέχω». Τὰ μάνταλα σηκώνουν. Δὲ μπορεῖ πιά. Κ' ἀγκαλιάζοντας τὴ Μαντῶ σέρνεται πίσω της γιὰ νὰ φύγουν γοργότερα μὴν ἀνταμῶσαι: «τὸ Δημοχάρη πού προβαίνει: ὀδηγώντας ἀπὸ τὸ χέρι τὴν Κρινὼ».

(Στ' ἄλλο φύλλο τελειώνει)

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

ΜΑΡΙΝΑ

Κατὰ τίς δέκα τὸ πρωί, ἀντάμωσα ἐξω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς, τὴν κυρὰ Μαρίνα, γυναίκα λιγύλογη καὶ πολυδουκνισμένη. Δὲν παραπονιόταν γιὰ τὰ τόσα βάσανά της, μὰ μὲ καρτερία τὰ ὑπόμεινε.

Ἦξερα πῶς εἶχε γιὸ στρατιώτη, καὶ εἶχα μάθει, πῶς σὲ κάποιον κωδῆ τὸν ἐπλήγησαν. Γι' αὐτὸ ἄμω τὴν εἶδα τὴ ρώτησα γιὰ τὸ παιδί της.

— «Μεῦστελε γράμμα, μοῦ ἀπάντησε, μὰ ἄλλοιῶς μὰ; τᾶγραψε, καὶ ἄλλοιῶς εἶναι... Τὸ παιδί εἶτανε σὲ κακὸ χάλι. Γυμνὸ... ξεκάλλτωτο, καὶ σκακαμένο!... Μέθυσσε μιὰ Κυριακὴ μὲ τοὺς ἄλλους στρατιώτες, καὶ μὲ τὸ ξέρος τὸν ἐχτύπησαν στὸ πόδι. Ἄπ' τὸ γοφὸ καὶ κάτω. Καὶ τὸ εἶχανε κάπου δυὸ μῆνες στὸ νοσοκομεῖο... ἀνείσθητο! Σκέψου λοιπὸν τί βάσανα καὶ τί ἐνοίεις ἔχω μὲζὸ του. Μὰ τῶρα, δόξα σοι ὁ Θεός, σηκώθηκε. Πούλησε, παιδάκι μου, καὶ τὸ μαντῶα του, καὶ τὸ σῶδρακο, γιὰ νὰ πιεῖ!... Καὶ νὰ ἴδης, ἓνα παλλικάρ... ὁμορφος, σὰν κοπέλλα; ψηλὸς ψηλὸς, μὲ λιγάκι μαδρον μουστακάκι. Καὶ καλὸς; Καλὸς ὅσο δὲν παίρνει. Μὰ οἱ κκεῖς συννακτροφές μοῦ τὸ καταστρέφανε... Κ' ἐδῶ στὴν Ἀθήνα πού εἶτανε τὰ ἴδια ἔκανε. Ἐρεψε μέρεις καὶ νύχτες; ἀπ' τὸ σπῆτι. Ἐτρεχε ὁ πατέρας του νὰ τὸν εἶρει. «Στὸν Πειραιᾶ!» τοῦ λέγανε, κ' ἔτρεχε στὸν Πειραιᾶ. Στὸ Παλιὸ Φάληρον τὸν εἶδαμε! Κι' ἔτρεχε στὰ Φάληρα. Ἄσε πού ξεδιαζότανε, ἄσε πού ἔλυωνε στὰ πό-

δικ του, ἄςε πού ἐρχότανε σεκλετισμένος... Γι' αὐτό
υπογογράφισαμε.

«—Προχτές πού λές, βρήκε στό καφενεῖο τὸν ἄντρα
μου ἕνας πού εἶτανε φίλος τοῦ γιου μου τὸν καιρὸ
πού πήγαμαν μαζί στό σκολειό. Εἶχε κεφάλι, βλέπεις,
τὸ παιδί κ' ἀπούδασε. Μὲ εἶχανε κ' τὸν τρόπο τους
αἱ γονοὶ του.

«—Ἐσὺ 'σαι, τοῦ κάνει, τοῦ Παναγιώτη ὁ πα-
τέρας»

«—Ναί,» τοῦ εἶπε ὁ ἄντρας μου.

«—Ἐχετε χαιρετισμοῦ ἀπὸ τὸ γιό σας. Τώρα
εἶναι καλὰ...»

«Τοῦ εἶπε πολλὰ γιὰ τὸν Παναγιώτη.

«—Καλὸ παιδί, μὲ ἔχει κακὲς συνήθειες. Κι' ἂν τὸ
βρίζουν στὴ φυλακὴ, εἶναι γιὰτι δὲν ἀκούει. Ἐγὼ
ἤθελα νὰ τὸν πάρω ὑπὸ πτέρυγαν, μὲ πάλι ντροπέμουνα,
γιὰτι ξέρω πὼς τὸ παιδί εἶναι ἀπὸ καλὴ οἰκογένεια,
κ' ἔπειτα εἶμαστε πέντε χρόνια μαζί στό σκολειό ἔ...
δὲν πηγαίνει. Ἦρθε μὲ ἄδεια γιὰ καμμιά ἑβδομάδα
πὲς κ' ἐπὶ μητέρα του ἂν θέλει τίποτα νὰ τοῦ πα-
ραγγεῖλει.»

«Καὶ πήγα, παιδάκι μου, τὴν ἄλλη μέρα, κ' τὸν
πὲρμένα ἔξω ἀπὸ τὸ καφενεῖο.

«Σὺν τὸν εἶδα δὲν τὸν ἐγνώρισα.

«Ἐνας κρένος! Ἐνας ξεχωριστός! Γεμάτο χρυσὰ
σερβίτια τὸ κεφάλι του!

«Πήγα κοντὰ του.

«—Ἄν δὲν κάνω λάθος, τοῦ λέω, εἰσάγετε ὁ κύριος
Κοντάκης!

«—Ναί. Θὰ εἶσαι ἡ μητέρα τοῦ Παναγιώτη...»

«—Μάλιστα...»

«—Τὸν ἔχω στό λόχο μου κ' προσπαθῶ νὰ τὸν
διορθώσω! μοῦ εἶπε μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη.

«—Σὰς, παρακαλῶ, τοῦ κάνω ἐγὼ, ὅσο εἶναι κον-
τὰ σας νάχετε τὴν ἔννοια του, ἔτσι νὰ σὰς χαρῆ ἡ
μάννα πού σας ἔχει... Ἐμεῖς πιά δὲν κοιμόμαστε
οὔτε νύχτα, οὔτε μέρα μὲ τὸ συλλογισμό του.

«Καὶ τὴν ὥρα πού τὸν ἀποχαιρέτησα ἤθελα νὰ τὸν
φιλήσω σὰ μάννα γιὰ τὰ χρυσὰ λόγια πού μοῦ εἶπε
κ' μ' ἠσύχασε, μὲ ντραπήκα, κ' τοῦ φίλησα τὸ
χέρι.

«—Νὰ τὸν πάρετε, τοῦ εἶπα, ὑπὸ πτέρυγαν γιὰ νὰ συμ-
μαζευτῆ. Νὰ τὸν πάρετε, γιὰτι σὰς πρέπουσα κ' ὑπὸ
πτέρυγαν!»

«—Μὴν κλαῖς, τῆς εἶπα, γιὰ νὰ τὴν παρηγορήσω,
κ' ἄλλα παιδιὰ εἶναι ἔτσι. Νέος εἶναι εἰκοσιδύο
χρονῶν.

«—Παιδάκι μου, μὲ σταμάτησε ἀξάφνα, ἐδῶ πού σου
μιλάω σὰ μάννα, ἐδῶ πού σου λέω τὸν πόνο μου,
παιδάκι μου, κ' μὴ βγῆ λόγος ἀπὸ τὸ στόμα σου...
Πίνει τὸ χάσις!

«—Γι' αὐτὸ μὰς ἔφευγε, εἶπε συμπερασματικὰ, ἀπὸ
τὴ ντροπὴ του, γιὰτι ἡ καρδιά του μέσα εἶναι καλὴ
κ' μὰς λυπότανε... Ἐπινε τὸ χάσις κ' ἐρχόταν

ἔπειτα ἀπὸ νύχτες κρυφὰ. Κουραλισμένος, νηστικὸς,
ἀδύνατος, ἀκούρευτος... σὺν οὐρανοτάκῳ!»

«—Καὶ τὸν ἐβρίζε ὁ πατέρας του, τοῦσερνα κ' ἐγὼ!...
Κατέβριζε τὸ κεφάλι του κ' γινότανε κίτρινος σὰ
ζαφορὰ κ' σὰ φαύγαμε ἀπ' τὴν κάμκρα, κλειδωνό-
τανε κ' ἔκλαιγε μοναχὸς του. Τί πράμα νάσαι αὐτὸ
τὸ χάσις; ρωτοῦσε κ' ἀνιστέναζε. Τί πράμα νάσαι;
Νάσαι γλυκὸ;... νάσαι πικρὸ; Τί κάνει στὰ συλ-
λογοῦν τὸ ἀνθρώπου πού δὲν μπορεῖ σὺν τὸ δοκιμάσει
πιά νὰ τὸ κόψει; Τοῦς φέρνει, λένε, ὁμορφο ὕπνο, τοῦς
σκοτίζει, κ' ὄλα τὰ ξεχνᾶνε!... Μὰ τί ἔννοιες εἶχε
τὸ παιδάκι μου κ' ἤθελε νὰ ξεχάσει;... Μιὰ φορὰ
μοῦ τὸ φέρανε λαβωμένο, τόχανε χτυπήσει μὲ μα-
χαίρι στό κεφάλι, κ' τὰ ὄσα τράβηξα ὡς πού νὰ τὸ
γιατρέψω!...

Ἐσκούπισε τὰ μάτια τῆς, γιὰτι εἶτανε δακρυσιμέ-
να, κ' μὲ κινήσεις μετρημένες ἔβγαλε μιὰ φωτο-
γραφία ἀπὸ τὸ στήθος τῆς.

Τὴν πήρε τὸ μάτι μου. Εἶτανε ἕνας νέος, ψηλός,
στρατιώτης, μὲ τὸ πηλίκιο ὡς τὰ μάτια κατέδασμέ-
νο ἔξω ἀπὸ τὸ ἀπάνω χεῖλη πού εἶταν κἄπως παχὺ
κ' σκέπαζε τὸ κάτω, εἶχε κἄποια λεπτότητα ἡ φυ-
σιογνωμίας του.

Ἡ μάννα του πάντα τὴν κοίταζε, κ' σὰ νὰ μὴν
εἶμουνα κοντὰ τῆς, τὴ φίλησε κ' τῆς εἶπε μὲ φωνὴ
συγκινημένη.

«—Ἄν μὰς ἀκουγες τὴ νύχτα πού δὲ μὰς παίρνει
ὁ ὕπνος πὼς κλαίμε κ' πὼς μουγκρίζουμε, ἐγὼ κ'
ὁ πατέρας σου, θᾶχυνες πάλι τὸ πόρινό σου δάκρυ!

Ἐγκατέλειψε τὴ φωτογραφία κ' ἀφαιρέθηκε μαζί
τῆς.

Τραβήχτηκα σιγὰ σιγὰ κ' τὴν ἀφῆσα ἀκίνητη
ἐκεῖ πού τὴν εἶχα συναντήσει: μιὰ μέρα Ἀπριλιάτικη
νὰ μαζεύει χαμομήλι ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι μας στὸν
ἥλιο.

ΙΟΥΛΙΑ ΠΕΡΣΑΚΗ

GABRIEL VOLLAND

ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

Ὅσον ἀρχαῖος κολεμιστὴς πού ἀφήνει τὴν ἀμάχη
καὶ στό κονάκι ἀργογυρνᾷ μὲ πικραμένο ἀγκέλι,
τὰ στ' ἀρουράνια τάκλωτὰ, στὴν καθ' ἀνάστη ῥάχη
τὸ δαίλι νάτο πού ἔρχεται, τὸ μυστικὸ τὸ δαίλι...
Πέρα πλανιέται ὁ ἴσκιος του μὲς στό κολωνοστάσι,
πού ὀλημερῆς θρονιάζονται συλλογισμένοι οἱ γέροι.
Καθίζει πλάι τους σιγαλά, σὰ γιὰ νὰ ξεποστᾷση,
τὸν ὕπνο τὸν ἐξώπνητο σὴ σκέψη τους νὰ φέρη.
Καὶ σὺν τὸ ἐσπερινὸ τὸ φῶς στὰ οὐράνια τρεμοσβύσει
κ' ἀργολεστρήσει ὀλόθαμα στὴν καρωμένη φύση,—
φραῖνει τῆς μέρας καὶ τοῦ ἡλίου, ὁ δολερὸς τζελάτης,
καὶ τότες βλέπει ἀπάντηα τῆς ξώρας ὁ διαβάτης
νὰ δομᾷ μιὰ νύχτ' ἀνέσπληχνη, δυνάστης Ταμερλάνος,
μ' ἐν' ἄστρο ἀναγκυρῶντας στό γαλινὸ τοῦ κράνος.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ